

Cluj, 18 martie 1963

Dragă Ionică,

Tata - mea țar începând o sentință către tine cu plic-
tivelile mânuite ale existenței subteranului.

Mi-aflat de la Meicu o veste încurajatoare: că
u-ar fi obiectiv la presa mea, poate doar citiva retu-
șuri de curiozitate. Nădărdie el - dar pînă acum S.P.-ul
din București u-a comunicat nimic la Cluj. Aceasta
întîngiere mea încercă, dar uai ale mea cunoscută
sufletește, gurașă. Pe de o parte, repetițiile ari
stagnează. Pe de altă parte, fiind planificată să
apară în "Tribuna", presa nu poate vedea "cu-
muna tiparului" pînă cînd S.P.-ul din Cluj
nu are cunoscută așirile supsimilor lor din
București! Căd că-ti dai seama ce bine mă
sînt în situația dată. În plus, Meicu mi-a
cerut prece pentru un teatru din București; de
la Oradea am primit o scrisoare, din partea di-
rectorului teatrului, care mi-a însemnat o
posibilită colaborare imediată; o altă scrisoare
mi-a parvenit din partea regiunii Tomel
Olteanu - poate ai auzit de el - care vrea să
cunoască presa, fiind dispus să o pună în
scenă; o depeșă cu conținut fixat pe aceeași
linie am din partea teatrului din Bacău.
Teu să precizez că toate acele obște s-au

int fain ca si le caut eu!! Totusi, nu pot
inca raspunde la intinerea din ele - deoarece, ne-
ral, nu am dreptul sa tinuim nicăieri o presă
care n-are o aprobare definitivă, din ceea ce ti
spun, ste clar că rezulta o rugămintă - ca de
obicei! - foarte importantă pentru mine: nu ar fi
posibil să fie urgentat acest proces de clarificare
prin tovarășii de la Secție? Dacă există unele neîn-
dreptăți - 'pe care ele' le bănuiesc - nu s-ar
putea să mi se comunique neapărat repede și să le
lichidez pe loc, venind eu la București pentru
cîteva zile? Crede-ne, un preștin la care vă veți
adresa în această - sau aceste? - problemă. Am
fost azi la Comitetul Regional de Partid, la tov.
Dancușky și, după ce i-am înfățișat situația,
mi-a promis că se va interesa și el de problema
în cauză, sper să găsească timp pentru acest
lucru.

Iată o întrebare - relativ tot la problemele
mele personale - și apoi gata!! Nu se profi-
lează nimeni promitător în legătură cu dorința
mea de a pleca de la „Tribuna” și din Cluj?
Ce părere ai? să-i scriu sau un tovarășu
Bucur S. o scrisoare detaliată despre mine
și să-i arăt că aş fi să mă ajute în acest
sens, găsindu-mi, poate, un loc neamint
de redactor la „Agricultor Socialist”?

Cum am primit - inchei cu cele "personale".

Enervamente vezi de seama la Cluj: putine
si fara huz. Mai cazi, o cearta cu totul antiaca-
demica intre Busecan si Rebreanu. N-au parti-
cipat la ea, o cunosc din auzite. "Vasile" ii spu-
nea lui "Teo" ca iarasi nu poate sa-i mai dea
la "putare" lista io, date fiind tergiversările
publicării pieselor - la care "Teo" îi răspun-
se lui "Vasile", că au l' interesează uolele
lui pentru că el si amicii săi acordă ace-
ste note exclusiv în funcție de ... interese
personale. În esență - o cearta violentă după
care cei doi colaboratori... s-au pupat. Stii,
mă vechi câști: "... si ruci săritare ca
fata-ti mi de ...

Sar-gata si cu noutatile!

Au că urmează să fie o discuție mai
amplă despre "Vechi si nou în litera-
tura".

Liă gindesc că, feru cum te stin, sti
în stare să au mă cheni si pe mine
la o asemenea discuție deoarece inu-
tat fiind la altele, au au luat cuvintul.
Cum tin mult la cele aplate pe teren
si la ideile pe care acestea mi le-au su-
gurat, au mă pot impiedica de la a-ti
semne unele lucruri interesante pe care

dacă nu le va putea spune gura mea
- să le spună a ta.

Am stat pe o zi la Lunca Muresului - cu
sat electrificat și cu gaz - colectivizat, în
parte, de 12 ani. Discutând cu oamenii,
vizitând ce-i pe acolo - una, alta - mi-am
dat seama ce prostie imensă s-a afirmat
în critica literară - cred că Eugen Luca sau
altul ca el - relativ la "problema conflic-
tului" în perioade de după colectivizare.
Cică - după el și altul - acum conflictul
nu mai are (el confundă și cu cenzura nu
numai noțiunile teoretice, categoriile este-
tice, ci și situațiile din viața obiectivă)
caracter "spectacular". Ipoteza unui
asemenea absență oligofrenică, iată două
observații de deosebi din emeret - după mine
utilizabile larg în literatură, și demonstrând
că, de fapt, lupta dintre vechi și noi în
realitate și, implicit, conflictul în lite-
ratură nu pierde nimic din valoarea
dramatică externă și internă, nici din
caracterul său "spectacular".

Lunca Muresului este colectivizată; un

un anșău, de 12 ani. În prima etapă, adică pînă acum 2 ani aproximativ, pînă la indicatia dată de partid după care trebuie să se pună accent pe tărâmul mijlociilor care au o mai veche experiență a muncii, intrate în gospodărie numai ca muncitori foarte săraci, al căror fond de bază sa extenua de redus și, datorită condițiilor de viață de ordinul sărăciei, experiența lor de gospodari cu totul rudimentară.

Apoi au început, au intrat masiv în gospodărie, masiv și ca pondere deosebită - mijlociilor, între ultimii recușuri veniți și cei mai vechi - care consideră că au dreptul de primii ocupanți - este o înclinare destul de tăioasă, o bătaie, care, în esență, este pentru mai bine, o bătaie între vechi și nou în sens invers: ultimii intrați, cel puțin sub aspectul productivității, al nivelului de gospodărie, sînt mai aproape de nou decît ceilalți! Nu-i curiozitatea paradoxală, ci un lucru perfect explicabil. În plus, între unii și alții - există o întrecere, care mulțumesc și prime și mai puțin pasnice, pentru orice vîrstă de conducere, și nu pentru aceste porțiuni în sine - ci pentru a se impune un anumit mod de gospodărie, de orientare a producției. Măstăie unul dintre aspectele economice din cadrul problemei, dar acest aspect se reflectă, prin urmare, extenua de

umanitat, de complex, de spectaculos. Există
aici o 'rădăcină' de aur pentru prozatori și re-
porterii.

Iată o problemă - aceasta cu un aspect a-
parent mai limitat. Seru mai departe. În
această conștință - Lucea Mursului - și un
numai aici, din câte am observat în ultimele
dramuri, destul de numeroase, făcute la țară,
între președintele gospodăriei și inginerul agro-
nom încordarea este manifestă. De ce? Aici încep
să se profileze crame și probleme de ordin perso-
nal și general, extern de sugere. Bătălia
dintre veclii și viața în forme, cum justificat se
arată în instrumente partidului, extern de em-
plexe. Iată câteva aspecte.

Președintele gospodăriei, ca funcție, în raport
cu inginerul agronom, este un "candideat". Aș
primul, sapte clase numai la vîrstă de cincizeci
de ani. Celălalt, cel tânăr, are studii de specialitate.
Evident, într-un an - doi cel mult, ingi-
nerul va lua, în locul președintelui.
Oare evoluția generală a societății noastre,
care pretinde oare de cultură științifică,
fapt indicat. Președintele cel vechi, fără să
aibă vîrstă viață, deși este un om destul de pri-
ceput - va deveni unul dintre cei mulți. Aș
astfel, vor urma să plătească pentru viața
de incultură din epoca burgheză, pentru că
evident, la 50 și ceva de ani, nu va mai

ajunge să facă școală superioară în timp util.
Este interesant ori nu un crenonier personaj
- și nu este caz unic - aflat în situația de
a te supune, înțelegându-ți sau nu, legilor
obiective ale societății? Cum reacționează el
pe plan personal și general? Dar familia
lui, care nu mai este o „prezidenție”?
Dar poartă săi prieteni, dintr-o parte ca unii lepată
de el numai pentru că era președinte? Și
asa mai departe. Nu mă mai extind. Restul,
poate, am să ți-l povestesc prin via grai.

În orice caz, la această discuție despre adevăr
și unu - sunt conștient că cineva ar trebui
să creeze aceste lucruri, pentru că prozatori
reporteri, critici și nu mai scum mămă-
lășuri, să nu mai spună prostii despre lipsa
„spectaculosului” din viața satului actual.

Notepți citesc îndelung despre cele ce le
separă la începutul aștelei lungi și, poate,
plicticoase năștore. Dar ai timp, răspunde-mi.

Și doresc toate cele bune și te

în brățilează —

Sandra